

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

ANALÝZA DAŇOVÉHO DOPADU ŠVARCSYSTÉMU

ANALYSIS OF THE TAX IMPACT OF THE SVARCSYSTEM

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Jiří Vondráček

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

BRNO 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Vondráček Jiří

Účetnictví a daně (6202R049)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Analýza daňového dopadu Švarc systému

v anglickém jazyce:

Analysis of the Tax Impact of the Svarc System

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Teoretická východiska práce

Analýza současného stavu

Vlastní návrhy řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

KAPOUN, R. Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele.

Olomouc: Anag, 2012. 102 s. ISBN 978-80-7263-755-3.

LÍŠKA, V. a kol. Makroekonomie. 2. vydání. Praha: Professional Publishing, 2004. 628 s. ISBN 80-86419-54-1.

MACHÁČEK, I. Fyzické osoby a daň z příjmů 2012. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 299 s. ISBN 978-80-7357-711-7.

SRPOVÁ, J. a kol. Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů. Praha: Grada, 2010. 427 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

VANČUROVÁ, A. a L. LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR 2012. 11. aktualizované vydání. Praha: 1. VOX, a.s., 2012. 368 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2015/2016.

L.S.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc. doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Ředitel ústavu Děkan fakulty

V Brně, dne 29. 2. 2016

Abstrakt

Tato práce analyzuje daňový dopad švarcsystému ukázaný na modelových případech a možné důvody, proč se tyto praktiky používají. Stát se snaží postihovat obchodní korporace, které zaměstnávají jenom živnostníky čím dál přísněji, avšak úspory výdajů, které obchodní korporace ušetří používáním švarcsystému, převyšují možné pokuty za jeho zneužívání. V modelových případech je názorně ukázáno, jak velké úspory může obchodní korporace získat. Výsledky této práce ukazují i možnost, kdy nebudou na straně státu tak velké ztráty ve výběru daní.

Abstract

This thesis analyses tax incidence of švarcsystem which is demonstrated on test cases and also possible reasons why these methods are used. The state is trying to affect those companies which employ just self-employed persons. However, cost savings which a company save by using švarcsystem exceed possible fines for its using. In test cases I will clearly show you how big savings might a company receive. Results of this thesis show even the possibility when there will not be so big losses in tax collection on the stateside.

Klíčové slová

Švarcsystém, daně, nelegální, živnostník, zaměstnanec, analýza, zaměstnavatel, stát, OSVČ

Key words

Švarcsystem, taxes, illegal, tradesman, employee, analysis, employer, state, OSVČ

Bibliografická citace

VONDRÁČEK, J. Analýza daňového dopadu švarcsystému. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2016. 68 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Ing. Jan Kopřiva Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 31. května 2016

Jiří Vondráček

Poděkování

Velice rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu JUDr. Ing. Janu Kopřivovi Ph.D., za jeho odborné vedení, dohled, cenné rady, připomínky a hlavně za trpělivost v průběhu zpracování celé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 CÍL A METODIKA PRÁCE	13
2 ŠVARCSYSTÉM	14
2.1 Charakteristika Švarcsystému.....	14
2.2 Miroslav Švarc.....	14
2.3 Znaký švarcsystému.....	15
2.4 Výhody nevýhody švarcsystému	16
2.4.1 Zaměstnavatelé	16
2.4.2 Zaměstnanci	17
2.4.3 Stát	17
2.5 Švarc systém na Slovensku.....	18
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	19
3.1 Definice daně	19
3.2 Účel daní	20
3.3 Dělení daní	21
3.4 Konstrukční prvky	21
3.4.1 Předmět a základ daně	23
3.4.2 Nezdanitelné části základu daně	24
3.4.3 Sazba daně	24
3.4.4 Slevy na dani.....	26
3.5 Daň z příjmů FO	27
3.5.1 Osvobození od daně.....	27
3.5.2 Příjmy ze závislé činnosti	28
3.5.3 Příjmy ze samostatné činnosti.....	28
3.5.4 Příjmy z kapitálového majetku	29
3.5.5 Příjmy z pronájmu	29
3.5.6 Ostatní příjmy	30
3.5.7 Zálohy na daň.....	30
3.6 Sociální pojištění.....	30
3.6.1 Sociální pojištění u zaměstnanců	30

3.6.2	Sociální pojištění u OSVČ	31
3.6.3	Zdravotní pojištění	31
3.6.4	Zdravotní pojištění u zaměstnanců	31
3.6.4.1	Zdravotní pojištění za OSVČ.....	32
4	ANALÝZA SOUČASNÉ LEGISLATIVY.....	33
4.1	Zákoník práce	33
4.2	Judikatura soudů	34
4.3	Vazby na pracovněprávní vztahy.....	35
4.4	Pracovní poměr	35
4.4.1	Práce konané mimo pracovní poměr	36
4.5	Výhody zaměstnanců a OSVČ	37
4.6	Zákon o zaměstnanosti.....	37
4.7	Správní postihy za švarcsystém	38
5	ANALYTICKÁ ČÁST	40
5.1	Statistické údaje	40
5.2	Zdanění zaměstnanců.....	41
5.3	Zdanění OSVČ.....	44
5.4	Komparace zdanění zaměstnanců a OSVČ	48
5.5	Finanční dopad na státní rozpočet	51
5.6	Aplikace švarcsystému na reálnou společnost.....	52
5.6.1	Stručný popis společnosti XY.....	52
5.6.2	Mzdové náklady a počet zaměstnanců.....	52
5.6.3	Legální švarcsystém.....	54
6	VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ.....	55
6.1	Paušální výdaje	55
6.2	Povolení švarcsystému.....	56
6.3	Legislativní změna pokut.....	56
6.4	Doplnění osob, které se švarcsystému nedopouští.....	57
6.5	Kontroly švarcsystému	58
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ	64

SEZNAM GRAFŮ	65
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	66
SEZNAM TABULEK	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Švarcsystém či jiná podoba nelegálního výkonu závislé práce, tj. mimo pracovní poměr je v dnešní době velmi aktuálním tématem. Trh se přesycuje, konkurence mezi podnikateli se zvyšuje a je pro ně stále složitější optimalizovat náklady, resp. zvyšovat zisk. Výrazným trendem dnešní doby je také tzv. ochranářské zákonodárství vůči zaměstnancům na straně jedné a s tím snižující se ochrana a zvyšování povinností zaměstnavatelů na straně druhé, a to obzvláště v Evropské Unii.

Právě díky těmto vlivům se podnikatelé stále častěji uchylují k obcházení nebo rovnou k překračování zákona. Autor si téma bakalářské práce vybral proto, aby zjistil zda, a v jaké míře se toto porušování zákona podnikatelům vyplácí, jaký vliv má na státní rozpočet a jakým způsobem se stát nelegálnímu výkonu závislé práce snaží předejít či jej postihovat.

V této práci bude čtenářům nejprve představen zakladatel švarcsystému - Miroslav Švarc. Dále budou v práci poukázány základní charakteristiky švarcsystému, výhody a nevýhody plynoucí z těchto praktik. Pro porovnání výhod či nevýhod švarcsystému jak z pohledu zaměstnance a zaměstnavatele, tak i z pohledu státu se práce musí nezbytně zaměřit také na definici daní. Daně jsou jednou z nejvýznamnějších položek státního rozpočtu, a proto je nutné se touto velmi diskutovanou problematikou více zabývat. Práce bude analyzovat i současnou českou legislativu, protože právě ta může rozhodnout, zda se jedná o švarcsystém a tedy nelegální práci, nebo nikoliv.

Analytická část bakalářské práce bude na jednotlivých modelových příkladech ukazovat rozdílné odvody u stejných příjmů mezi zaměstnanci a OSVČ. V této části práce se nebudou porovnávat pouze odvody státu a čisté příjmy, ale i ostatní ovlivňující faktory jako například podnikatelská rizika, či nemožnost zajištění příjmů v případě nemoci a jiné. Po komparaci OSVČ a zaměstnanců nesmí chybět porovnání z pozice státu, tedy rozdílných příjmů do státního rozpočtu.

V návrhové části práce budou autorem načrtnuta možná řešení, která by mohla pomoci zvýšit příjmy státního rozpočtu. Kromě toho budou také nabídnuty možné legislativní úpravy švarcsystému a návrhy na jeho efektivnější kontrolu.

1 CÍL A METODIKA PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analyzovat současnou legislativu nelegálního zaměstnávání, zejména pak nelegálního zaměstnávání živnostníku ve švarcsystému. Poté vytvořit modelové situace, kde bude zřetelné, jak velkých lze dosáhnout úspor v podobě nižší daňové zátěže u zaměstnanců a obchodních korporací, které využívají švarcsystém. Na závěr práce budou navrženy možné řešení a úpravy, kdy na straně státu nebude docházet k tak velkým ztrátám ve výběru daní.

Praktická část bude zahrnovat i aplikaci švarcsystému na společnost XY, která si nepřála být jmenována a má 10 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr, a zároveň v průběhu roku různý počet zaměstnanců na dohodu. Autor práce se pokusí navrhnout i možné obcházení zákona, kdy by švarcsystém nemusel být nelegální praktikou. Následně bude ukázáno snížení mzdových nákladů po aplikaci švarcsystému. Práce bude poukazovat i na možné rizika obcházení zákona jak finanční z pohledu správního deliktu pro společnost, tak zejména i na snížení vyměřovacího základu na starobní důchod.

2 ŠVARCSYSTEM

První kapitola bude pojednávat o charakteristice švarcsytému, nesmí zde samozřejmě chybět vše zajímavé o životě Miroslava Švarce, po kterém tato praktika dostala název. Závěrem této kapitoly bude shrnutí výhod a nevýhod, který bude doplněn vlastním názorem autora bakalářské práce.

2.1 Charakteristika Švarcsystému

V momentě kdy do obchodní korporace dochází pracovník, který u ní není zaměstnaný, ale pracuje na základě živnosti a vykonává pro tuto obchodní korporaci soustavnou činnost, tedy má stanovenou pracovní dobu, můžeme tento skutek označit za Švarcsystem. Někdo může namítat, že se jedná o vztah mezi dodavatelem a odběratelem. U Švarcsystemu však tato spolupráce v menší, nebo větší míře připomíná zaměstnanecký vztah. Proč se k tomu obchodní korporace uchylují? Protože dochází ke značnému snížení nákladů na onoho pracovníka. Ušetří se na odvodech ze mzdy, sociálního a zdravotního pojištění. Živnostník dostane větší čistou mzdu, než kdyby byl zaměstnaný (Svarcsystem, 2012).

2.2 Miroslav Švarc

Miroslav Švarc se v mládí vyučil tesařem, následně pracoval jako zaměstnanec stavební firmy. Pan Švarc měl ovšem větší ambice, a tak se rozhodl, že na začátku roku 1989 začne pracovat na vlastní pěst. Založil si tedy živnost a podle předchozí ideologie nesměl nikoho zaměstnávat, protože se jednalo o vykořisťování člověka člověkem. V jeho firmě Švarc s. r. o. začal všechny a to včetně uklízeček zaměstnávat na Švarcsystem. Nikdy ovšem netvrdil, že by tento systém právě on vymyslel. Hájí se zejména výroky, že v tom musí pokračovat, aby udržel konkurenci schopnost své společnosti (Ten, který rozjel švarcsystem a skončil na dlažbě, 2012).

Jeho systém byl více než úspěšný. Jeho firma měla na začátku devadesátých let obrat až miliardu korun. Mohl si dokonce dovolit sponzorovat místní fotbalový klub v Benešově. Jeho šedesát investovaných milionů pomohlo klubu poskočit z divize až do nejvyšší soutěže naší ligy. Posléze se ale jeho podnik, během roku 1993 a 1994 dostal do potíží poté, co uzavřel špatně postavenou obchodní smlouvu s německým partnerem. Dá se říct, že jeho strmá cesta ke dnu začala už v roce 1992, kdy se stal švarcsystém nezákonným. Miroslav Švarc ale zaměstnával své pracovníky neustále na živnostenský list a to se mu stalo osudným, kdy ho uznali vinným ze zpronevěry dávek sociálního zabezpečení. Kvůli tomu byl odsouzený v roce 1999 na rok a půl nepodmíněně (Benešov ležel Švarcovi u nohou, pak byl ve vězení a žil jako poustevník, 2013).

To ovšem zapříčinilo krach jeho firmy, kdy klienti odříkávali nasmlouvané zakázky. Následně přišli těžké roky jeho života. Po návratu z vězení v roce 2001 žil ve stanu, na pozemku kamaráda u Slapské přehrady. Až po dvou letech si našel přítelkyni a odstěhoval se do jejího bytu. Dále pak pracoval u jedné nejmenované firmy. Do důchodu šel v roce 2008. Co je však nutné zmínit je výška jeho důchodu. Ta činí 4 300 Korun českých (dále jen „Kč“) a je tedy odkázaný na pomoc své přítelkyně (Ten, který rozjel švarcsystém a skončil na dlažbě, 2012).

2.3 Znamky švarcsystému

Švarc systém není v zákoně přímo definovaný. Musíme tedy vycházet z pojmu závislá a nelegální činnost. Za závislou činnost se považuje následující:

- vztah pracovník zaměstnanec,
- dodržování pracovní doby a místa výkonu práce,
- soustavná práce pro jednoho zaměstnavatele,
- vykonává činnost jménem zaměstnavatele a podle pokynů zaměstnavatele,
- pracuje za plat, mzdu nebo odměnu za práci,
- odpovědnost přebírá zaměstnavatel (Švarc systém aneb zaměstnání „na živnostňák“, 2012), (Kapoun, 2012).

Za nelegální činnost podle § 5 zákona o zaměstnanosti (dále jen „**ZZ**“) se rozumí:

- závislá činnost fyzickou osobou (dále jen „**FO**“) mimo pracovněprávní vztah,
- FO – cizinec pracuje v rozporu s vydaným povolením k jeho zaměstnání nebo bez povolení, nebo pokud vykonává práci bez platného povolení k pobytu na území České republiky (dále jen „**ČR**“) potřebného k dané práci (Kapoun, 2012).

Ovšem i když se najde činnost, která bude splňovat všechny tyto uvedené znaky závislé činnosti a mnohé další, i když pracovník bude pracovat na základě živnostenského listu, nemusí se jednat o švarcsystém. Záleží na konkrétní situaci a posouzení inspekce, která může i na základě dalších záležitostí určit, zdali se jedná o švarcsystém (Švarc systém aneb zaměstnání „na živnostňák“, 2012).

2.4 Výhody nevýhody švarcsystému

Na základě provedení analýzy výhod a nevýhod švarcsystému bude zhodnocená situace zaměstnavatelů, zaměstnanců. Poté se bakalářská práce zaměří i na výhody a nevýhody z pohledu státu.

2.4.1 Zaměstnavatelé

Nejprve budou zhodnoceny výhody zaměstnavatelů. Největším plusem je samozřejmě ušetření nákladů za mzdy, sociální a zdravotní pojištění. Zaměstnavatel může kdykoliv s takto zaměstnávaným pracovníkem ukončit veškeré vztahy, protože mu v tom zákon nebrání (Švarc systém, aneb zaměstnání „na živnostňák“, 2012).

2.4.2 Zaměstnanci

Mezi výhody z pozice zaměstnanců patří zpravidla vyšší čistý příjem, protože si může uměle snížit své náklady a snížit tak své daňové odvody (Švarc systém, aneb zaměstnání „na živnostník“, 2012).

Ale za jakou cenu? Jelikož není zaměstnaný, tak nemá ani nárok na zákonnou ochranu v pracovně právním vztahu, nemá nárok na odstupné, ani na čerpání dovolené. Je nutné také zmínit, že jeho odvody do státního rozpočtu mohou být až poloviční oproti klasickému zaměstnanci, takže jeho důchod může klidně být poloviční, než kdyby byl zaměstnaný. Takto pracující lidé by si měli uvědomit, co je v budoucnu, tedy v důchodě čeká a podle subjektivního názoru autora této práce se na tyto časy musí připravit jakýmkoliv spořením nebo investicí, aby mohli důstojně žít, i když nebudou pracovat (Bulletin Komory daňových poradců České republiky, 2014).

2.4.3 Stát

U státu převládají nevýhody, a proto je tento systém obsažen a zakázán v zákoně. Největší nevýhodou je samozřejmě nižší příjem do státního rozpočtu. Konkrétně zaměstnanec s hrubým měsíčním příjmem 24 tisíc (dále jen „tis“) Kč odvede celkově během 12 po sobě následujících kalendářních měsíců do státního rozpočtu zhruba 160 tis. Kč, zatímco živnostník pouze polovinu. Stát tedy za jednoho takového živnostníka přichází o 80 tis. Kč ročně. A další hlavní důvod, proč je švarcsystém zakázán, aby se zabránilo vykořisťování zaměstnanců, kteří by dostali ultimátum a museli by pracovat na tento způsob bez zaměstnaneckých výhod (Jiří Berounský: Švarc systém, 2012).

Pokud by se tedy počítalo s tím, že veškeré ekonomicky aktivní obyvatelstvo by podalo výpověď a začalo by takovým způsobem podnikat, mohlo by to mít nedozírné následky. Pro zjednodušený příklad by 5 miliónů (dále jen „mil“) lidí takto změnilo odvody a od každého bychom tedy získali o 80 tis. Kč méně, celkově to znamená 400 miliard Kč ročně a to si stát za žádných okolností nemůže dovolit.

2.5 Švarc systém na Slovensku

Mnoho českých podnikatelů má problémy s cizím jazykem, a tedy výraznou bariéru pro vstup na trhy, kde musí využívat komunikaci v jiném jazyce. Toto ovšem neplatí pro slovenský trh, který je podle tohoto pravidla dostupný prakticky bez bariéry. Proto se tato práce zmíní i o situaci na Slovensku (Je práce „na živnost“ (švarc systém) legálna?, 2015).

Švarcsystém na Slovensku je podchycený podobným stylem, jako tomu je v ČR. A tedy je definovaná závislá činnost, která má stejné prvky jako v ČR. Jedinou výjimku zde tvoří zaměstnávání rodinných příslušníků, kteří jsou studenti nebo již v důchodě. Ale i zde je lepší konzultovat konkrétní situaci s právníkem. V některých případech totiž nemusí být uzavřena pracovní smlouva (Je práce „na živnost“ (švarc systém) legálna?, 2015).

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Ihned poté co byl charakterizován a popsán švarcsystém budou rozebrány teoretická východiska související s touto problematikou. Práce se zaměří nejen na oblast zdanění FO ale i na ostatní související daně spojené s podnikáním, budou rozebrány odvoody pojistného za zaměstnance, zaměstnavatele i osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“). Poté se práce zaměří na analýzu současné legislativy a judikaturu soudů.

3.1 Definice daně

Existuje mnoho definicí daní v odborných literaturách, mezi nejpoužívanější se dají zařadit tyto:

„Daň je povinná, zákonem uložená platba, která plyne do státního rozpočtu. Je nenávratná neekvivalentní a zpravidla neúčelová“ (Vančurová a Láchová, 2012, s. 9).

„Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů), nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při každém převodu nemovitosti)“ (Kubátová, 2010, s. 15, 16).

Neúčelová daň znamená, že žádný plátce daně nemůže ovlivnit, na co budou daně využity. Nenávratná znamená, že poplatníkovi po zaplacení nevzniká žádný konkrétní nárok a tedy nemůže požadovat zaplacenou daň zpět a neekvivalentní značí, že poplatníkovi nevzniká nárok na adekvátní protiplnění za daň (Kubátová, 2010).

3.2 Účel daní

Daně plní několik funkcí, k těm významným patří zejména:

- fiskální funkce,
- alokační funkce,
- redistribuční funkce,
- stabilizační funkce,
- stimulační funkce (Vančurová a Láchová, 2014).

Mezi jednu z nejvíce historických funkcí daní je fiskální funkce. Patří mezi nejdůležitější a značí získávání prostředku veřejných rozpočtů. Veřejné rozpočty se používají k financování veřejných výdajů (Volkánová, Z. Klazar, 2013).

Alokační funkce se používá při projevu neefektivnosti v alokaci neboli přerozdělování zdrojů. Příčiny mohou být velmi různé. Alokací se rozdělí prostředky podle potřeb trhu, tam kde chybí, se prostředky přidají z míst, kde prostředky přebývají (Kubátová, 2010).

Redistribuce se využívá hlavně v případech, kdy se stát snaží zmírnit rozdíly v důchodech, tím že se ve větší míře vybírají od bohatších, čímž může stát prostřednictvím transferů zvyšovat příjmy chudším (Vančurová a Láchová, 2012).

Stabilizační funkce pomáhá udržovat vyrovnaný stav. V období konjunktury se odčerpává z rozpočtů vyšší část a zároveň se vytváří rezerva na horší časy. Při stagnaci pomáhají tyto zvýšené výdaje znovu nastartovat ekonomiku (Vančurová a Láchová, 2014).

Stimulační funkce působí k efektivnímu využití majetku a zároveň může působit jako negativní stimul jako například spotřební daně na alkohol a cigarety (Vančurová a Láchová, 2014).

3.3 Dělení daní

Třídít daně lze podle různých hledisek. Nejčastější třídění je rozdělení daní na daně přímé a nepřímé. Přímé daně jsou ty, které poplatník platí přímo (daň z příjmů FO nebo právnických osob (dále jen „PO“), daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí, daň silniční). Nepřímé daně jsou charakteristické tím, že se převádí na jiný subjekt ze zvýšené ceny. Typickou nepřímou daní je daň z přidané hodnoty nebo daň spotřební a cla. Z hlediska státního rozpočtu je ze všech daní nejvíce důležitá daň z přidané hodnoty, protože je zde nejvyšší výběr do státního rozpočtu. Daň z přidané hodnoty a spotřební daň jsou hrazeny plátcem daně, který je odvede prostřednictvím místně příslušného finančního úřadu (Kubátová, 2010).

Mezi další typy třídění daní je možno zařadit daň běžnou a kapitálovou. U běžných daní je hlavním znakem toková veličina, do které patří daň z přidané hodnoty. Kdežto u kapitálové daně je stavová veličina, obvykle majetek (Vančurová a Láchová, 2014).

3.4 Konstruktivní prvky

Konstruktivní prvky rozhodují o tom, v jaké míře na jednotlivé daňové subjekty budou daně dopadat. Mezi tyto základní prvky pak patří:

- předmět daně,
- základ daně,
- úprava základu daně,
- sazba daně,
- slevy na dani (Vančurová a Láchová, 2014).

Daňovým subjektem se rozumí FO nebo PO, která je povinna podle zákona strpět, odvádět nebo platit daň. Daňové subjekty jsou rozděleny na poplatníky a plátce.

Poplatník

Poplatníkem daně z příjmů jsou FO a PO podnikající na území ČR. FO jsou daňovými rezidenty ČR podle § 2 zákona o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), pokud mají na území ČR bydliště a zároveň zde mají ekonomické nebo rodinné vazby, nebo se zdržují na území ČR alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce. Pro PO je podmínka rezidence podle § 17 ZDP sídlo nebo místo skutečného vedení, tj. adresa místa, ze kterého je poplatník řízen. Rezidenti ČR mají neomezenou daňovou povinnost, tzn., že daní celosvětové příjmy (zákon č. 586/1992 Sb.).

Daňovým nerezidentem je FO, která není daňovým rezidentem ČR. Jsou to osoby, které nesplňují podmínky rezidenství, kromě osob, které se v ČR zdržují za účelem studia nebo léčení. Daňovým nerezidentům podléhají dani jen příjmy z území ČR (zákon č. 586/1992 Sb.).

Plátce

Plátce je daňový subjekt, který je povinen odvést daň do veřejného rozpočtu vybranou od jiných subjektů. Plátce má 3 zákonné povinnosti:

- srazit daň,
- odvést sraženou daň,
- podat hlášení (zákon č. 235/2004 Sb).

Správce daně

Správce daně je orgán veřejné moci, který je věcně a místně příslušný k výkonu správy daní. Správci daní, odvodů i záloh jsou místně příslušné finanční úřady, podléhající ministerstvu financí. Správce daně zajistí výběr daně a její odvod do státního rozpočtu. Správce daně může provádět kontrolu, formou místního šetření nebo daňové kontroly, ze které musí podle povahy šetření pořádat úřední záznam nebo protokol (Boněk a kol., 2001).

Podle § 1 Daňového řádu je správa daně postup, jehož cílem je správné zjištění, stanovení daně a zajištění úhrady. Základem pro toto zjištění je daňové přiznání nebo hlášení podané daňovým subjektem (zákon č. 280/2009 Sb.).

3.4.1 Předmět a základ daně

Předmětem daně z příjmů FO jsou:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu a ostatní příjmy (zákon č. 586/1992 Sb.).

Předmětem daně z příjmů PO jsou všechny příjmy z obchodní činnosti a z nakládání s majetkem (zákon č. 586/1992 Sb.).

Obecně platí, že základem pro zdanění je veličina, ze které se daň vypočte a odvede. Z toho vyplývá, že předmětem daně může být důchod, majetek, spotřeba a převod práv. Předmětem daně jsou i daně osvobozené, které se však do základu daně nezahrnují stejně tak jako příjmy u nich je daň vybírána zvláštní sazbou (Vančurová a Láchová, 2014).

Základem daně se rozumí částka, o kterou příjmy převyšují výdaje a tvoří tak zisk v opačném případě ztrátu. Tyto příjmy a výdaje musí být prokazatelně vynaložené na jejich dosažení a zajištění ve stanoveném zdaňovacím období. Do základu daně z příjmů FO jsou zahrnuty veškeré příjmy podle § 6 až § 10 ZDP. Zdaňovacím obdobím může být kalendářní rok, hospodářský rok, účetní období nebo období od rozhodného dne fúze nebo rozdělení společnosti (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.4.2 Nezdánitelné části základu daně

Nezdánitelnými částmi základu daně podle § 15 ZDP jsou například:

- bezúplatně poskytnuté dary obcím, krajům, PO na vědu, vzdělání, kulturu, školství, sport, minimálně 1000 Kč nebo 2 % ze základu daně, maximálně však 15 % ze základu daně, v případě odběru krve je hodnota jednoho odběru stanovena na částku 2 000 Kč,
- odečet úroků zaplacených ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úroky z hypotečního úvěru poskytnuté s financováním bytových potřeb celkově však v maximální výši 300 tis. Kč,
- zaplacené penzijní připojištění či životní připojištění v maximální výši do 12 tis Kč snížené o 12 tis Kč,
- zaplacené životní pojištění v maximální výši 12 tis Kč, za podmínek blíže specifikovaných v zákoně o dani z příjmů (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.4.3 Sazba daně

U daně z příjmů FO činí sazba 15 %. V případě daní z příjmů PO je tato sazba ve výši 19 %.

V roce 2013 byl do § 16 ZDP doplněn nový pojem, tzv. solidární zvýšení daně. Tato sazba činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů z podnikání a ze závislé činnosti a 48 násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravující pojistné na sociální zabezpečení (zákon č. 586/1992 Sb.).

Pro rok 2015 na základě vyhlášky byly průměrná mzda 26 611 Kč, její 48 násobek je 1 277 328 Kč. Při překročení stanoveného ročního limitu je poplatník povinen odvést daň z vypočteného rozdílu ve výši 7 % (Strop pro odvod sociálního pojištění na rok 2015 – Vyšší než se čekalo, 2014).

Sazbou daně se rozumí algoritmus, pomocí kterého se stanoví základní část daně ze základu daně. Sazby daně se dělí podle kritérií, které vymezují typ sazby. Sazba daně se dělí na dvě části, dle druhu předmětu daně nebo poplatníka a dle typu základu daně. Podle druhu předmětu se sazba dále dělí na jednotnou a diferencovanou. Podle typu se dělí na pevnou a relativní. Do relativního typu daně patří proporcionální a progresivní (Vančurová a Láchová, 2014).

Typickým příkladem jednotné sazby je daň z nemovitosti nebo daň z příjmů FO. Je stejná pro všechny druhy příjmů bez ohledu na jejich množství. Na rozdíl od diferencované sazby, která se liší podle druhu předmětu daně. Daň z přidané hodnoty je ideální příklad, protože existují dvě snížené sazby a jedna sazba základní. Snížená sazba se používá především na léky, potraviny a mnoho dalších. Veškeré rozdělení je možno najít v příloze č. 3 a 3a zákona o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů (Vančurová a Láchová, 2014).

Pevná sazba daně se váže k objemové jednotce. Takže musí být v objemových jednotkách vyjádřen i základ daně. Například se jedná o m^2 zastavěné plochy nebo spotřební daň, ta se měří v hl etanolu. Protože daň musí být vždy v peněžních jednotkách, je nutné, aby byl buď základ daně, nebo její sazba vyjádřena v těchto jednotkách. V jednom případě se používá pevná sazba daně vyjádřená v korunách, ve druhém pak relativní sazba, pomocí procent základu daně (Vančurová a Láchová, 2014).

Relativní sazba daně se užívá v případech, kde základ daně je vyjádřen pomocí hodnoty, a má tedy hodnotový charakter. Proporcionální neboli lineární sazba se nemění a je u všech hodnot stejná. Její výhodou je jednoduchost výpočtu, kdy na všechny velikosti základu daně se používá jedna určitá sazba. Druhou variantou je sazba progresivní. Progresivní daňová sazba se zaměřuje na daňovou spravedlnost, takže se rozdělí základy daní do několika velikostních pásem. Každé pásmo má pak určenou svoji vlastní sazbu. Obecně platí, že čím vyšší pásmo pro základ daně, tím vyšší se používá daňová sazba a naopak (Vančurová a Láchová, 2014).

3.4.4 Slevy na dani

Slevy na dani z příjmu FO upravuje § 35ba ZDP, zákona o daních z příjmů. Mezi základní slevy patří sleva na poplatníka. Pro rok 2015 je tato sleva stanovena na částku 24 840 Kč. Poplatník může také uplatnit slevu na manželku (manžela), která je také 24 840 Kč, která žije s poplatníkem ve společné domácnosti a nemá vlastní příjem, který za zdaňovací období přesahuje částku 68 tis Kč. Je-li manželka (manžel) držitelem průkazu ZTP/P, může se zvýšit částka na snížení daně na 49 680 Kč (zákon č. 586/1992 Sb.).

Základní sleva na invaliditu ve výši 2 520 Kč, lze uplatnit, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění, rozšířenou slevu na invaliditu ve výši 5 040 Kč, obírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Dalším odpočtem daně může být u držitele průkazu ZTP/P, a to sleva ve výši 16 140 Kč (zákon č. 586/1992 Sb.).

Pro studenty je sleva ve výši 4 020 Kč a to po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání. Tuto slevu lze však uplatnit pouze, pokud student je mladší 26 let (zákon č. 586/1992 Sb.).

V roce 2014 došlo k zavedení slevy za umístění dítěte v zařízení péče o děti předškolního věku včetně mateřské školky. Výše slevy se rovná výdajům skutečně vynaloženým ve zdaňovacím období za umístění vyživovaného dítěte. Sleva za takto umístěné dítě může být maximálně do výše minimální mzdy, která je pro rok 2015 stanovena ve výši 9 200 Kč (zákon č. 586/1992 Sb.).

Dále má poplatník nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě, žijící s ním ve společné domácnosti. Daňové zvýhodnění na první dítě je rovno 13 404 Kč ročně, na druhé dítě ve výši 15 804 Kč ročně a na každé následující dítě je tato sleva ve výši 17 004 Kč ročně. Tuto slevu si však nemůže uplatnit živnostník, který využívá metodu výdajů paušálně. Také si tuto slevu nemůže uplatnit poplatník, jehož příjem není vyšší než šestinásobek minimální mzdy. Je nutno také zmínit, že jen po slevě na vyživované dítě, může vzniknout poplatníkovi daňový bonus. V ostatních případech se daň sráží pouze do 0 Kč (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.5 Daň z příjmů FO

Daním z příjmů FO stejně jako daním z příjmu PO se věnuje ZDP č. 586/1992 Sb. Pro účely bakalářské práce jsou hlavní § 2 až § 16 ZDP, které se zabývají příjmem FO. PO se věnují § 17 až §21 ZDP. Následující paragrafy v ZDP se věnují jak FO tak PO (zákon č. 586/1992 Sb.).

Poplatník je osoba nebo obchodní korporace, jejichž příjem nebo majetek je podroben dani. Poplatník ČR může být buď daňový rezident, nebo nerezident. FO podávají daňové přiznání sami, nebo prostřednictvím daňového poradce. Daňové přiznání je nutné podat nejpozději do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období, v případě využití služeb daňového poradce nejpozději do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období za podmínky, že je plná moc uplatněna u správce daně před uplynutím 3 měsíční lhůta jako v případech, kdy podává daňové přiznání FO samostatně (Macháček, 2010).

3.5.1 Osvobození od daně

Od daně z příjmů FO je osvobozena celá řada úplatných a bezúplatných příjmů, které řeší § 4, 4a ZDP. Patří sem například příjem z prodeje rodinného domu a souvisejících pozemků, pokud v nich měl prodávající bydliště po dobu dvou let bezprostředně před prodejem. Je nutné zmínit, že v případě, kdy byly tyto nemovitosti zahrnuty v obchodním majetku 5 let před prodejem, nevztahuje se na ně osvobození. Mezi další osvobozené příjmy patří zejména stipendia z prostředků vysoké školy, příjem získaný z nemocenského pojištění nebo důchodového pojištění, dotace ze státního rozpočtu, náhrady škody, příspěvky ze stavebního spoření, atd. Mezi typické bezúplatné příjmy patří například příjem z nabytí dědictví atd. (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.5.2 Příjmy ze závislé činnosti

Jsou příjmy z pracovněprávního, služebního nebo členského poměru, kdy poplatník při výkonu práce pro plátce příjmů, je povinen dbát jeho příkazů. Příjmy ze závislé činnosti jsou zahrnuty v § 6 ZDP. Poplatníkem daně z příjmů ze závislé činnosti je označen jako „zaměstnanec“ a plátce „zaměstnavatel“. Poplatník podle § 6 ZDP musí být vždy pouze FO. Příjmy plynoucí podle § 6 ZDP jsou samostatným základem daně pro zdanění, daň z těchto příjmů odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance měsíčně formou záloh a na konci každého zúčtovacího období provádí za tohoto zaměstnance roční zúčtování, v případě, že zaměstnanec podepíše prohlášení k dani, ve kterém požaduje roční zúčtování daně. Základem daně jsou příjmy zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na veřejné zdravotní pojištění, které je povinen platit zaměstnavatel. Toto zvýšení je obecně označováno jako superhrubá mzda (Vybíhal, 2009).

3.5.3 Příjmy ze samostatné činnosti

Příjmem podle § 7 ZDP jsou příjmy, ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnostenského podnikání, příjmy z tzv. jiného podnikání, příjmy plynoucí společníkovi veřejné obchodní společnosti nebo komplementářům komanditní společnosti. Dalším druhem příjmů ze samostatné činnosti jsou příjmy z autorských práv, z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, příjmy z nezávislého povolání atd.

Základem daně jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené prokazatelně na jejich zajištění, dosažení a udržení. Poplatník, který neuplatní výdaje prokazatelně vynaložené, může uplatnit výdaje paušálem, a to:

- 80 % u zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání,
- 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti,
- 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku (zákon č. 586/1992 Sb.).

V roce 2015 došlo k takzvanému zastropování všech druhů paušálních výdajů:

- 80 % maximum 1 600 tis Kč,
- 60 % maximum 1 200 tis Kč,
- 40 % maximum 800 tis Kč,
- 30 % maximum 600 tis Kč (zákon č. 586/1992 Sb.).

Jestliže uplatní poplatník výdaje paušálem, má se za to, že v částce výdajů jsou zahrnuty veškeré výdaje poplatníka související s dosahováním příjmů ze samostatné činnosti. Poplatník, který uplatňuje výdaje paušálem, je povinen vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.5.4 Příjmy z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku zahrnuté v § 8 ZDP se rozumí zejména podíly na zisku z obchodních korporací, úroky z cenných papírů, podíly na zisku tichého společníka, úroky a výhry na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, úroky a výnosy z poskytnutí úvěrů nebo zápůjček. Tyto příjmy tvoří samostatný základ daně (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.5.5 Příjmy z pronájmu

Jsou příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a příjmy z nájmu movitých věcí. Pokud tyto příjmy plynou manželům ze společného jmění, zdaňují se vždy u jednoho z nich. Základem daně jsou vždy příjmy z nájmu snížené o výdaje prokazatelně vynaložené, neuplatní-li poplatník výdaje v prokázané výši, může uplatnit paušální sazbu 30 % z příjmů, nejvýše však do částky 600 tis Kč. Příjmy z pronájmů tvoří samostatný základ

daně podle § 9 ZDP, vždy se musí jednat o nemovitosti nezahrnuté v obchodním majetku (zákon č. 586/1992 Sb.).

3.5.6 Ostatní příjmy

Do skupiny ostatních příjmů podle § 10 ZPD patří příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, příjmy z převodu nemovitých věcí a cenných papírů, výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách, ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží pokud tyto příjmy nejsou osvobozené podle § 4 ZDP (Vančurová a Láchová, 2014).

3.5.7 Zálohy na daň

Zálohy na daň z příjmů se platí v průběhu zálohového období. Poplatníci, jejichž poslední známá daňová povinnost přesáhla 30 tis Kč, ale nepřesáhla 150 tis Kč, je povinen platit zálohy ve výši 40 %. První z nich je splatná k 15.6 druhá k 15.12 zdaňovacího období. Poplatníci, jejichž daňová povinnost přesáhla 150 tis Kč, platí zálohy na daň ve výši ¼ a to tak, že první záloha je splatná do 15.3, další 15.6, 15.9 a 15.12 zdaňovacího období. Poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost nepřesáhla 30 tis Kč, není povinen platit zálohy (Macháček, 2012).

3.6 Sociální pojištění

Sociální pojištění plynoucí od zaměstnanců, zaměstnavatelů a OSVČ jsou největším veřejným příjmem ČR. Skladba sociálního pojištění v ČR je tvořena nemocenským pojištěním, důchodovým pojištěním a státní politikou zaměstnanosti (Boněk a kol., 2011).

3.6.1 Sociální pojištění u zaměstnanců

Sociální pojištění je upraveno zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Sociální pojištění u zaměstnanců tvoří celkově 31,5 % z měsíční hrubé mzdy. Toto číslo zahrnuje 6,5 %

příspěvku zaměstnance na důchodové pojištění a zbylých 25 % hradí zaměstnavatel z hrubé mzdy zaměstnance. Maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění je 48 násobek průměrné mzdy vyhlášené ministerstvem práce a sociálních věcí. Tento maximální vyměřovací základ pro rok 2015 je ve výši 1 277 328 Kč (zákon č. 589/1992 Sb.).

3.6.2 Sociální pojištění u OSVČ

Minimální vyměřovací základ OSVČ vykonávající hlavní činnost pro rok 2015 je 79 836 Kč. OSVČ si jej může stanovit i v částce vyšší, maximální hranice je 1 277 328 Kč. V průběhu zdaňovacího období OSVČ hradí vypočtené zálohy z vyměřovacího základu ve výši 50 %. Tato částka nesmí být nižší než 1 943 Kč. Na konci každého kalendářního roku provede OSVČ zúčtování, kdy ze základu daně sníženého na polovinu vypočte 29,2 %. Vypočtená částka bude snížena o zaplacené zálohy. Vzniklý přeplatek nebo nedoplatek bude vypořádán v rámci podání přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2015 na Českou správu sociálního zabezpečení. Tento přehled musí OSVČ podat do 30 dnů po zákonném termínu odevzdání řádného daňového tvrzení (589/1992 Sb.).

3.6.3 Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění je upraveno zákon č. 592/1992 Sb. o pojistném na veřejném zdravotním pojištění. Toto pojistné je hrazeno na veřejné zdravotní pojištění a je příjmem zdravotních pojišťoven (Boněk a kol., 2001).

3.6.4 Zdravotní pojištění u zaměstnanců

Zdravotní pojištění u zaměstnanců tvoří celkem 13,5 % z měsíční hrubé mzdy. Zaměstnanec odvádí na zdravotní pojištění 4,5 % a zaměstnavatel 9 %. Na rozdíl od sociálního pojištění je u zdravotního pojištění jen minimální hranice. Toto minimální měsíční pojistné musí platit i osoby bez zdanitelných příjmů ve výši 1 242 Kč měsíčně. Za osoby, za které je plátcem pojistného stát bylo stanoveno ve výši 845 Kč (zákon č. 592/1992 Sb.).

3.6.4.1 Zdravotní pojištění za OSVČ

Minimální vyměřovací základ pro rok 2015 je polovina průměrné měsíční mzdy 13 305,50 Kč z toho činí minimální měsíční záloha 1 797 Kč. Zároveň platí, že vyměřovacím základem je 50 % ze základu daně. Zdravotní pojištění u OSVČ se vypočítá z 50 % základu daně ve výši 13,5 %. Tak jako u sociálního pojištění se na konci zúčtovacího období podává přehled o příjmech a výdajích příslušné zdravotní pojišťovně, ke které se poplatník přihlásil. Termín podání přehledu OSVČ je do 8 dnů od data podání daňového tvrzení. Povinností každého poplatníka je nahlásit jakoukoliv změnu, která nastane v průběhu zdaňovacího období, například přechod z hlavní činnosti na činnost vedlejší, případné přerušení živnosti. Tuto skutečnost musí poplatník nahlásit příslušné zdravotní pojišťovně na správu sociálního zabezpečení do 8 dnů od nastalé změny (zákon č. 592/1992 Sb.).

4 ANALÝZA SOUČASNÉ LEGISLATIVY

Švarcsystém jako takový nemá v zákoně konkrétní právní normu, ani není nikde definován, co to Švarcsystém je. To ovšem neznamená, že není v zákoně nijak zastoupen. Aby mohlo být napsáno, proč je Švarcsystém nezákonný, je nezbytně nutné projít více zákonů. Na základě poznatků ze zákonů, které se spojí dohromady, lze říci, co je a není povoleno. Tyto poznatky jasně korespondují s tím, co je známo jako Švarcsystém. Čerpat se musí hlavně z Listiny základních práv a svobod, živnostenského zákona nebo obchodního zákona. S tím samozřejmě musí souviset i daňové zákony o sociálním a zdravotním pojištění, které byly detailně rozebrány již v předešlé kapitole. Konkrétně se jedná především o ZZ č. 262/2006 Sb.

4.1 Zákoník práce

Za švarcsystém se označuje situace, kdy je výkon závislé práce vykonáván mimo pracovně právní vztah.

V případě, kdy OSVČ vystupuje jako zaměstnanec, vykonává ekonomickou činnost pro zaměstnavatele na základě obchodně právních vztahů, je tato skutečnost brána jako nelegální práce. V této oblasti práva je zásadní definice výkonu závislé práce v zákoníku práce (dále jen „ZP“) § 2 a § 3.

„Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na základy a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě“ (zákon č. 262/2006 Sb. § 2).

Tato definice v § 2 ZP švarcsystém nezakazuje, pouze vyplývají znaky, které již byly uvedeny v předešlých kapitolách. Zákaz znaků, pro který je švarcsystém typický, je uvedený v § 3 ZP. Tento § 3 ZP upravuje výkon závislé práce.

„Závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy. Základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr a vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr“ (zákon č. 262/2006 Sb. § 3).

Výše popsané § 2 a § 3 jsou nejdůležitější ze ZP pro určování švarcsystému. Pokyn D-285 k vymezení pojmu závislá činnost vydaný Ministerstvem financí upravuje aplikaci § 6 ZDP. Podle § 6 ZDP jsou zdaňovány příjmy ze závislé činnosti.

U pokynu D-285 není rozhodující právní vztah, podle kterého je činnost vykonávána. Hlavní je, jestli vykazuje znaky závislé činnosti. Pojem závislá činnost v ZDP nezahrnuje to samé jako stejný pojem v pracovněprávním vztahu. Z toho vyplývá, že podle § 6 ZDP by měly být součástí i všechny obdobné příjmy, které jsou zahrnuty v pracovněprávním vztahu zahrnující tento paragraf. Pokyn D-285 mimo jiné obsahují i pět nejdůležitějších znaků závislé činnosti (pokyn D-285).

4.2 Judikatura soudů

U švarcsystému je velmi důležitá judikatura soudů stejně tak jako v ostatních oblastech práva a to hlavně Nejvyššího soudu a Nejvyššího právního soudu. Podle povahy vykonávané činnosti je Nejvyšší správní soud schopný rozhodnout, jestli se jedná o švarcsystém nebo nikoliv. Závislá činnost je definována jako práce vykonávaná na jednom místě, pro jednoho zaměstnavatele, kdy tento pracovník má určitou pracovní dobu sjednanou se zaměstnavatelem, kterou musí dodržovat. K tomu se také pojí, že musí být vykonávaná dlouhodobě. V případě, kdy je podle výše zmíněných definic práce vykonávaná na živnost a není tento pracovník zaměstnaný na dohodu o pracovní činnosti, dohodu o provedení práce, částečný úvazek nebo vázaný pracovní smlouvou v plném rozsahu, může se jednat o švarcsystém. Dále pak když pracovník využívá zařízení

zaměstnavatele, jedná se také o závislou činnost. A proto, aby se předcházelo právním kličkám, musí být tyto zařízení v nájmu živnostníka. Vše vyplývá z obchodně právního vztahu (Hašová, 2012).

Příklad, že je každé dokazování nelegálního jednání se musí brát individuálně, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Ten rozhodl v kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 6. 2012, č. j. 22 Af 93/2010-39 tak, že ruší původní rozhodnutí tohoto soudu a vrací spor k dalšímu řízení. Spor se týkal daňové kontroly z příjmů FO ze závislé činnosti za rok 2006. Kdy správa nemovitostí, kterou si žalobce u pana P. S. objednal, nenaplňovala znaky podnikání ve smyslu § 2 obchodního zákoníku ani v § 2 živnostenského zákona. A proto udělená pokuta a penále se ruší a vrací se k novému projednání (5A fs 61/2012, 2012).

4.3 Vazby na pracovněprávní vztahy

V následující kapitole budou definovány formy základních pracovněprávních vztahů, neboť závislá práce je vykonávaná podle této oblasti práva.

4.4 Pracovní poměr

Jedná se o základní pracovněprávní vztah. Základem pro pracovní poměr je pracovní smlouva. Pracovní poměr se označuje jako základní pracovněprávní vztah uzavřený pracovní smlouvou mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Mimo jiné je to dvoustranný právní akt. Jeho úpravu v plném rozsahu řeší již zmíněný ZP. V ZP jsou napsané taxativně náležitosti, které musí pracovní smlouva obsahovat, aby byla platná. Jedná se zejména o místo výkonu práce, druh práce a den nástupu do práce. Dál pak může u pracovní smlouvy být sjednáno, jestli pracovní poměr vzniká na dobu určitou nebo neurčitou. Je také možno sjednat zkušební dobu, a to nejpozději v den, který byl sjednán jako den nástupu do práce.

Je důležité zmínit, že pracovní smlouva na dobu určitou může být prodloužena pouze třikrát, pak už musí zaměstnanec dostat pracovní smlouvu na dobu určitou, nebo dojde k rozvázání pracovního poměru uplynutím doby sjednané v pracovní smlouvě.

Dohoda, výpověď, okamžité zrušení nebo zrušení ve zkušební době, přesně takto může být rozvázána pracovní poměr podle § 48 ZP. Dále zaniká pracovní poměr smrtí zaměstnance, nebo uplynutím doby sjednané v pracovní smlouvě na dobu určitou. Výpověď musí být vždy písemná, kdy zaměstnavatel může dát výpověď zaměstnanci jen v zákoně stanovených případech, kdežto zaměstnanec může podat výpověď bez uvedení jakéhokoliv důvodu. Výpovědní doba musí činit nejméně 2 měsíce s výjimkou dle § 51a ZP.

Je nezbytné zmínit, že může být v zákoně stanovený jiný způsob vzniku pracovního poměru (zákon č. 262/2006 Sb.).

4.4.1 Práce konané mimo pracovní poměr

Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, a to konkrétně dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce se zejména používají v případech, kdy zaměstnavatel nechce zaměstnat pracovníka na hlavní pracovní poměr. Jejich výskyt je oblíbený hlavně při zaměstnávání brigádníků, kvůli úsporám mzdových nákladů. Jejich zákonná úprava je definovaná v § 74 až § 77 ZP.

Tyto smlouvy mají jednu společnou podmínku – jsou omezeny časovým rozsahem práce, který může zaměstnanec vykonat.

Dohoda o provedení práce má limit 300 hodin za kalendářní rok u jednoho zaměstnavatele, její výhodou je ušetření sociálních a zdravotních výdajů ze mzdy, která je nižší než 10 001 Kč.

U dohody pracovní činnosti je rozsah práce omezený až na 1000 hodin ročně, přičemž pracovní doba nesmí být v průměru delší než 20 hodin týdně. Zde je nevýhoda, že sociální a zdravotní pojištění se platí již od 2501 Kč hrubé mzdy. A to je fakt proč dohoda o pracovní činnosti není tak oblíbená a využívána jako dohoda o provedení práce (zákon č. 262/2006 Sb.).

4.5 Výhody zaměstnanců a OSVČ

Zaměstnanci, který má sjednanou se zaměstnavatelem pracovní smlouvu, plynou jisté výhody oproti OSVČ, kteří se o tyto výhody okrádají. Zejména se jedná o placenou dovolenou, odstupné a nemocenské. V neposlední řadě OSVČ mají zpravidla nižší vyměřovací základ na starobní důchod než zaměstnanci s obdobnými příjmy. OSVČ nemají pracovní dobu stanovenou, také je jen na nich, jak si stanoví dobu, kdy budou vykonávat výdělečnou činnost. Zaměstnavatelé upřednostňují švarcsystém hlavně kvůli mzdovým úsporám, ovšem k tomu aby zaměstnavatelé nemohli vykořisťovat zaměstnance, aby si pořídili živnostenské oprávnění, a tak ztratili všechny výhody, slouží státní ochrana a zákaz švarcsystému s přísnými finančními postihy.

4.6 Zákon o zaměstnanosti

V předchozí kapitole byly uvedeny známky švarcsystému. Obecně platí, že pojem švarcsystém se v české legislativě nevyskytuje. Avšak v ZZ se vyskytuje konkrétní zákaz základního znaku švarcsystému.

ZZ § 5 přímo říká, že se za nelegální práci považuje výkon závislé práce mimo pracovní právní vztah poskytovaný FO. Tato věta byla přidána do ZZ až v roce 2012, a tedy od tohoto roku se švarcsystém zakázal i v zákoně, neboť do roku 2012 bylo pouze uvedeno, že závislou činnost se může vykonávat pouze v pracovním právním vztahu.

Paragraf § 5e ZZ označuje za nelegální práci ve spojení s FO – cizincem (zákon č. 435/2004 Sb.).

4.7 Správní postihy za švarcsystém

Přestupky a správní delikty jsou rozebrány v § 139 a § 140 ZZ. První zmíněný mluví o přestupcích spáchanými FO. Tyto přestupky jsou uvedeny taxativně v § 139 ZZ. Pokuta za švarcsytém pro FO je přestupek, který je definován v odstavci 1 § 139d,f ZZ. Jeho výše nesmí přesáhnout částku 5 milionů Kč

Podnikající FO a PO se v tomto případě dopouští správního deliktu, který je rovněž vymezen v §140 ZZ taxativně. Pro švarcsystém je hlavní § 140c,e ZZ v prvním odstavci tohoto zákona. Za tyto správní delikty se musí uložit pokuta. Její nejmenší výše musí být alespoň 50 tisíc Kč, nejvíce však 10 milionů Kč.

Je zde veliký rozdíl mezi FO nepodnikajícími, kdy po jejich přestupy za švarcsystém není stanovena minimální výše finančního postihu.

Všechny zmíněné případy bude projednávat podle § 141 ZZ Státní úřad inspekce práce nebo oblastní inspektorát práce. Příjem z takto vybraných pokut jde do státního rozpočtu (zákon č.435/2004 Sb.).

Největší problém švarcsystému není jen pokuta nebo správní delikt. Mnohem větším rizikem z pohledu zaměstnavatele i OSVČ je zpětné doměření daně i sociálních a zdravotních odvodů. Daň se zpětně může doměřit až 3 roky po skončení lhůty pro podání daňového tvrzení podle zákona o daňovém řádu. U sociálního pojištění podle zákona o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti se může předeepsat dlužné pojistné až do 10 let, od data splatnosti. Promlčecí lhůta u zdravotního pojištění zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění končí uplynutím pěti let ode dne splatnosti. Zároveň má stát právo si nárokovat penále za pozdní odvody do státního rozpočtu. Toto penále mnohdy bývá vyšší než samotné dlužné předeepsané pojistné (zákon č. 280/2009 Sb.), (zákon č. 589/1992 Sb.), (zákon č. 592/1992 Sb.).

I když je legislativa postihující švarcsystém velmi obecně definována, neznamená to, že je to výhoda. Každý případ se musí zkoumat velmi individuálně, neboť nemusí být vždy

jednoduché prokázat, že se v daném sporu jedná o nelegální práci. Jako příklad uvedení rozhodnutí v judikatuře Nejvyššího správního soudu.

5 ANALYTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce bude především obsahovat aplikaci teoretických poznatků. Zejména budou vyčísleny důležité mzdové hodnoty, na kterých bude ukázáno, jak velké rozdíly jsou mezi odvody zaměstnanců a OSVČ. V závěru praktické části práce bude provedena aplikace švarcsystému na společnost XY, kde bude vidět, jak by tento styl vedení společnost změnil celkový výsledek hospodaření a tedy o kolik by se snížily mzdové výdaje a zároveň snížil příjem do státního rozpočtu.

5.1 Statistické údaje

Průměrná mzda stanovena vyhláškou je již zmíněných 26 611 Kč, skutečná průměrná mzda k 31. 12. 2015 ovšem byla o něco vyšší, konkrétně 26 467 Kč. Dalším důležitým údajem je počet zaměstnanců a podnikatelů. Zaměstnanců bylo v ČR za rok 2015 evidováno 3,8 mil. Podle statistik ministerstva průmyslu a obchodu je v ČR přes 3,5 mil platných živnostenských oprávnění z toho tvoří 2,8 mil FO. Velmi významnou částí této statistiky, je rozdělení živností do jednotlivých druhů živností. Živnosti volné tvoří nejvyšší procentuální díl, a to přes 57 %. Druhým nejčastějším druhem živnostenského oprávnění je živnost řemeslná, ta v ČR tvoří 27 %. Vázané živnosti tvoří 10 % a zbylých 6 % jsou živnosti koncesované. Je potřeba zmínit, že výběr daní od FO podnikatelů je až 54 krát nižší než výběr daní od zaměstnanců. Tento fakt je způsobený nejen větším počtem zaměstnanců, ale zároveň i špatným nastavením paušálních výdajů. Touto problematikou se bude práce zabývat a navrhopvat možné řešení v následující části (Strop pro odvod sociálního pojištění na rok 2015 – Vyšší než se čekalo, 2014), (Daně – hlavní příjem státního rozpočtu, 2016), (Roční přehled podnikatelů a živností, 2016), (Český statistický úřad, 2016).

5.2 Zdanění zaměstnanců

Při výpočtu zdanění zaměstnanců je zapotřebí sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem tj. 25 % a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem tj. 9 %. Celkem to tvoří 34 %, o které se navyšuje mzda a tvoří tak superhrubou mzdu. Ta se dále zaokrouhlí a z této částky se vypočítá 15 % daň, na kterou se dále uplatňují slevy a zvýhodnění. V modelových příkladech bude počítáno pouze se slevou na poplatníka. Veškeré další slevy a daňové zvýhodnění nebudou využity, aby nedocházelo ke zkreslování výsledků a také, protože na tyto další výhody nemusí každý zaměstnanec nebo OSVČ mít nárok. Veškeré částky v následujících tabulkách budou uvedeny v Kč a tabulka bude obsahovat už sečtené roční příjmy, jako je tomu v případě podání daňového přiznání.

V této části budou zdaněni zaměstnanci, kde budou i sečteny veškeré příjmy do státního rozpočtu, aby bylo možné porovnat rozdíly v příjmech do státního rozpočtu mezi zaměstnanci a OSVČ. Nejnižší uvedenou hrubou mzdou bude částka, rovnající se nejnižší minimální mzdě, tedy 9 200 Kč. Jako další hodnotu bude zvolena mzda ve výši 10 300, to je mzda, u které se daňová povinnost před odečtením slevy na poplatníka rovná právě této slevě. Následující výše mzdy bude částka 20 000 Kč. Další mzda bude ve výši 22 430 Kč (21 143, 22 300, 22 531 a 23 745), tato hodnota představuje průměrný medián za rok 2015 udávaný českým statistickým úřadem čtvrtletně. Pokud je porovnání nejnižších možných hodnot, je potřeba porovnat i hodnoty nejvyšší možné, a proto další mzda bude 1 277 313 Kč (celkový roční příjem), při této částce jsou maximální sociální odvody. Také bude uvedena mzda ve výši 250 000 Kč měsíčně, i když je tato mzda pro většinu české populace nereálná, tak je pro ukázkou míry zdanění pro rostoucí mzdy zcela ideální. Tato mzda bude zároveň poslední, se kterou se bude v bakalářské práci počítat (Český statistický úřad, 2016).

Výpočet mzdy zaměstnanců

hrubá mzda za rok	110 400	123 600	240 000	269 160	1 277 328	3 000 000
sociální pojištění za zaměstnance	7 176	8 034	15 600	17 496	83 027	83 027
zdravotní pojištění za zaměstnance	4 968	5 562	10 800	12 113	57 480	135 000
sociální pojištění za zaměstnavatele	27 600	30 900	60 000	67 290	319 332	319 332
zdravotní pojištění za zaměstnavatele	9 936	11 124	21 600	24 225	114 960	270 000
superhrubá mzda	147 936	165 624	321 600	360 675	1 711 620	4 020 000
superhrubá mzda zaokrouhlená	147 900	165 600	321 600	360 600	1 711 600	4 020 000
Daň	22 185	24 840	48 240	54 090	256 740	723 588
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
daň po slevách	0	0	23 400	29 250	231 900	698 748
čistý příjem	98 256	110 004	190 200	210 301	904 921	2 083 225
součet odvodů zaměstnance	12 144	13 596	49 800	58 859	372 407	916 775
součet odvodů zaměstnavatele	37 536	42 024	81 600	91 515	434 292	589 332
celkové odvody	49 680	55 620	131 400	150 374	806 699	1 506 107

Tab. 1: Výpočet mzdy zaměstnanců.

(Vlastní zpracování, 2016)

Následující tabulku je potřeba interpretovat, neboť čísla v této tabulce jsou nicneříkající. Bude ještě potřeba přidat procentuální vyjádření odvodů, aby bylo možné porovnat rozdílné procentuální odvody. Právě protože je superhrubá mzda znakem skutečného výdělku zaměstnance, bude autor práce porovnávat odvody se superhrubou mzdou. Superhrubá mzda totiž představuje skutečné náklady zaměstnavatele. Pro další porovnání mezi zaměstnanci a OSVČ bude výhodnější mít porovnání superhrubé mzdy a čistého příjmu OSVČ. Právě proto, že tyto hodnoty představují skutečné výdaje vynaložené na práci uskutečněnou pro tohoto zaměstnavatele.

Velmi důležitou položkou vzhledem k švarcsystému jsou právě pojistné odvody. Následující tabulka obsahuje procentuální vyjádření odvodů vůči superhrubé mzdě. Tabulka je uvedena v Kč, kde není uvedeno jinak.

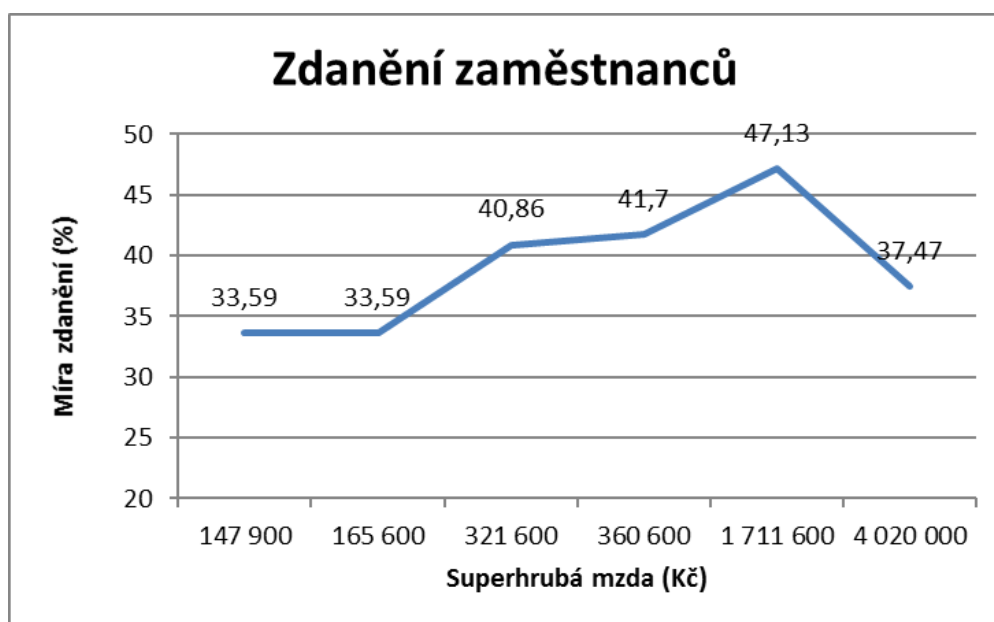
Celkové zdanění zaměstnanců

roční příjem zaměstnanec	147 900	165 600	321 600	360 600	1 711 600	4 020 000
odvody za sociální pojištění	34 776	38 934	75 600	84 786	402 359	402 359
odvody za sociální pojištění v %	23,51	23,51	23,51	23,51	23,51	10,01
odvody za zdravotní pojištění	14 904	16 686	32 400	36 338	172 440	405 000
celkové odvody za zdravotní pojištění v %	10,08	10,08	10,07	10,08	10,07	10,07
daň odvedená	0	0	23 400	29 250	231 900	698 748
daň odvedená v %	0,00	0,00	7,28	8,11	13,55	17,38
celkové zdanění	49 680	55 620	131 400	150 374	806 699	1 506 107
celkové zdanění v %	33,59	33,59	40,86	41,70	47,13	37,47

Tab. 2: Celkové zdanění zaměstnanců.

(Vlastní zpracování, 2016)

Výpočet bude pro přehlednost také ukázán v následujícím grafu, kde bude lépe vidět celkový vývoj odvodů.

Graf 1: Zdanění zaměstnanců.

(Vlastní zpracování, 2016)

Všeobecně známý fakt o rovné dani se podle grafického znázornění dá vyvrátit. Je důležité se podívat na problematiku s jiného úhlu pohledu.

Mzdy od 9 200 Kč až po 10 300 Kč jsou zdaněny ve stejné procentuální výši a to 33,59 %. Je to zapříčiněno tím, že sleva na poplatníka převyšuje daňovou povinnost, a tedy je daň z příjmů zaměstnanců s takovou výškou mzdy rovna nule. V tomto konkrétním případě je opravdu daň rovná.

Mzdy konkrétně od 10 374 Kč až po 1 277 328 Kč mají progresivní charakter zdanění. U těchto mezd bude docházet k procentuálním vyšším odvodům ze mzdy. Zatímco mzda 10 300 Kč má procentuální odvod 33,59 %, u mzdy 1 277 328 Kč je tento odvod roven 47,13 %. V tomto rozmezí mezd, se odvody proti superhrubé mzdě chovají progresivně zejména proto, že sleva na poplatníka už nepřevyšuje daňovou povinnost zaměstnance a zároveň mzda 1 277 328 Kč představuje maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění. V případě vyšší mzdy se sociální pojištění bude počítat právě z tohoto maximálního základu.

Mzdy převyšující 1 277 328 Kč se chovají regresivně právě proto, že je státem stanovený maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění. Zároveň je potřeba dodat, že rozdíl mezi skutečnou mzdou a mzdou převyšující maximální vyměřovací základ, je potřeba zdanit solidární daní. Ovšem solidární daň je pouze ve výši 7 %, a proto se celkové zdanění bude stále chovat regresivně. Současně toto celkové zdanění vůči superhrubé mzdě nebude klesat tak strmě, jako kdyby solidární daň neexistovala vůbec.

5.3 Zdanění OSVČ

Pro možné porovnání zdanění živnostníků a zaměstnanců budou použity stejné mzdové částky. I když je skutečným výdělkem zaměstnance superhrubá mzda, pro živnostníky to pravda není a pro porovnání v rozdílných odvodech státu bude výhodnější použít pouze výšku hrubé mzdy, v případě živnostníků tedy příjmů. Pro zjednodušení nebudou náklady související s podnikáním brány v potaz a má se za to, že náklady živnostníka jsou ve

stejně výši jako zaměstnance. Takže příjem bude zároveň čistý příjem živnostníka. Pro výpočet zdanění budou využity nákladové paušály.

Jako při zdaňování zaměstnanců budou v tabulce příjmy souhrnné za celý rok. Povinné sociální pojištění je vypočítáno jako 29,2 % z polovičního základu daně, zároveň pro OSVČ existují povinné minimální odvody. Stejně jako u zaměstnanců bude uplatněna pouze sleva na poplatníka 24 840 Kč. I kdyby tento živnostník chtěl uplatnit daňové zvýhodnění na dítě, nebylo by možné kvůli uplatnění paušálů tuto daňovou slevu využít. Veškeré hodnoty v následující tabulce jsou vyjádřeny v Kč.

Zdanění živnostníků, uplatnění 80 % výdajů

úhrn příjmů za rok	110 400	123 600	240 000	269 160	1 277 328	3 000 000
paušální výdaje (80 %)	88 320	98 880	192 000	215 328	1 021 862	1 600 000
základ daně	22 080	24 720	48 000	53 832	255 466	1 400 000
základ daně po zaokrouhlení	22 000	24 700	48 000	53 800	255 400	1 400 000
sociální pojištění	23 313	23 313	23 313	23 313	37 299	204 400
zdravotní pojištění	21 555	21 555	21 555	21 555	21 555	94 500
Daň	3 300	3 705	7 200	8 070	38 310	218 588
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
daň po slevě	0	0	0	0	13 470	193 748
čistý příjem	65 532	78 732	195 132	224 292	1 205 004	2 507 352
celkové odvody	44 868	44 868	44 868	44 868	72 324	492 648

Tab. 3: Zdanění živnostníků, uplatnění 80 % výdajů.

(Vlastní zpracování, 2016)

V následujících tabulkách budou stejné příjmy podrobeny zdanění při uplatnění 60 % výdajů a 40 % výdajů. Tabulka a výpočty pro paušál s uplatněním 40 % výdajů se pro švarcsystém moc nehodí a je tato tabulka uvedena pouze pro celkový přehled. Tyto výdaje totiž uplatňují OSVČ, které podnikají na základě zvláštního oprávnění.

Zdanění živnostníků, uplatnění 60 % výdajů

úhrn příjmů za rok	110 400	123 600	240 000	269 160	1 277 328	3 000 000
paušální výdaje (60 %)	66 240	74 160	144 000	161 496	766 397	1 200 000
základ daně	44 160	49 440	96 000	107 664	510 931	1 800 000
základ daně po zaokrouhlení	44 100	49 400	96 000	107 600	510 900	1 800 000
sociální pojištění	23 313	23 313	23 313	23 313	74 596	262 800
zdravotní pojištění	21 555	21 555	21 555	21 555	34 488	121 500
daň	6 615	7 410	14 400	16 140	76 635	306 588
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
daň po slevě	0	0	0	0	51 795	281 748
čistý příjem	65 532	78 732	195 132	224 292	1 116 449	2 333 952
celkové odvody	44 868	44 868	44 868	44 868	160 879	666 048

Tab. 4: Zdanění živnostníků, uplatnění 60 % výdajů.

(Vlastní zpracování, 2016)

Zdanění živnostníků, uplatnění 40 % výdajů

úhrn příjmů za rok	110 400	123 600	240 000	269 160	1 277 328	3 000 000
paušální výdaje (40 %)	44 160	49 440	96 000	107 664	510 931	800 000
základ daně	66 240	74 160	144 000	161 496	766 397	2 200 000
základ daně po zaokrouhlení	66 200	74 100	144 000	161 400	766 300	2 200 000
sociální pojištění	23 313	23 313	23 313	23 579	111 894	321 200
zdravotní pojištění	21 555	21 555	21 555	21 555	51 732	148 500
daň	9 930	11 115	21 600	24 210	114 945	394 588
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
daň po slevě	0	0	0	0	90 105	369 748
čistý příjem	65 532	78 732	195 132	224 026	1 023 597	2 160 552
celkové odvody státu	44 868	44 868	44 868	45 134	253 731	839 448

Tab. 5: Zdanění živnostníků, uplatnění 40 % výdajů.

(Vlastní zpracování, 2016)

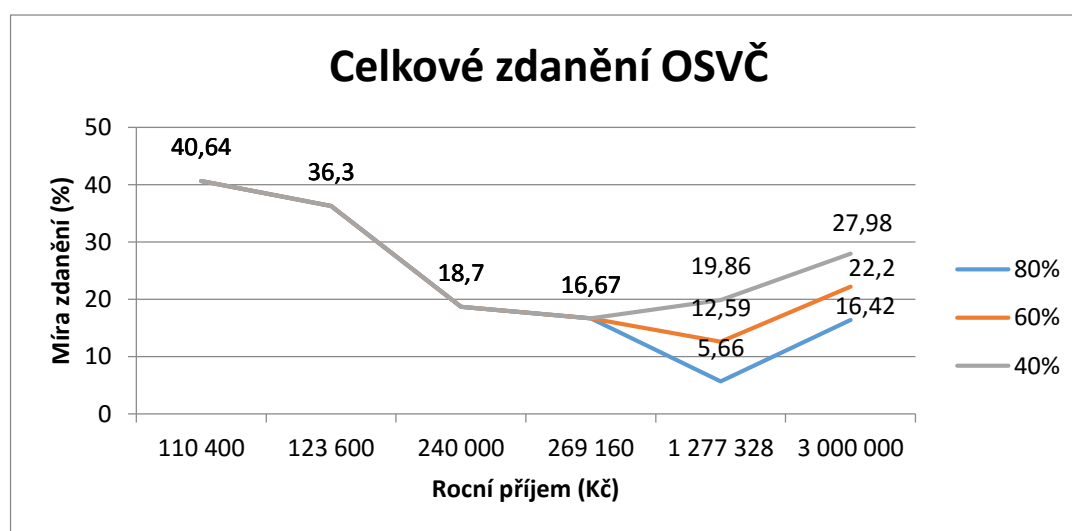
Pro celkovou analýzu a porovnání mezi OSVČ a zaměstnanci je také potřeba ukázat procentuální zdanění k celkovým příjmům.

Celkové zdanění u všech typů paušálních výdajů

Roční příjem	110 400	123 600	240 000	269 160	1 277 328	3 000 000
Odvod sociálního + daň (80 % paušál)	21,12	18,86	9,71	8,66	3,97	13,27
Odvod sociálního + daň (60 % paušál)	21,12	18,86	9,71	8,66	9,89	18,15
Odvod sociálního + daň (40 % paušál)	21,12	18,86	9,71	8,76	15,81	23,03
Odvod zdravotního (80 % paušál)	19,52	17,44	8,98	8,01	1,69	3,15
Odvod zdravotního (60 % paušál)	19,52	17,44	8,98	8,01	2,70	4,05
Odvod zdravotního (40 % paušál)	19,52	17,44	8,98	8,01	4,05	4,95
Celkové zdanění (80 % paušál)	40,64	36,30	18,70	16,67	5,66	16,42
Celkové zdanění (60 % paušál)	40,64	36,30	18,70	16,67	12,59	22,20
Celkové zdanění (40 % paušál)	40,64	36,30	18,70	16,77	19,86	27,98

Tab. 6: Celkové zdanění u všech typů paušálních výdajů.

(Vlastní zpracování, 2016)

Graf 2: Celkové zdanění OSVČ.

(Vlastní zpracování, 2016)

Všechny typy zdanění mají 2 fáze. Zprvopočátku se chová daň regresivně a po překonání hranice minimálních odvodů se začne daň chovat progresivně.

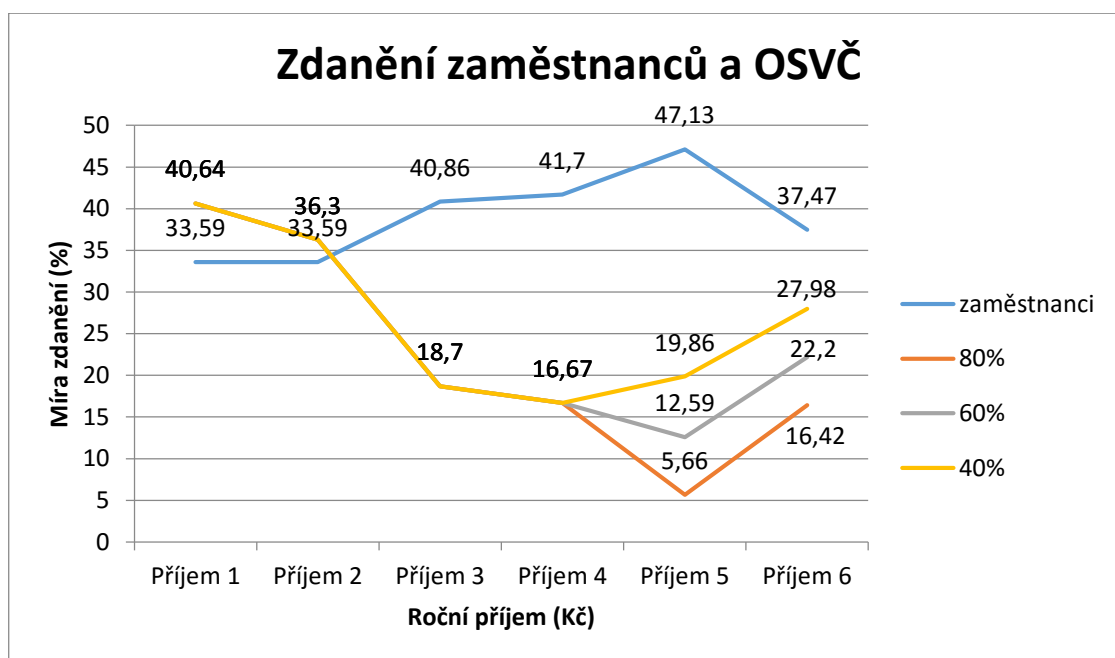
Až při příjmech 22 430 Kč, které představují průměrný medián za rok 2015, se překročila minimální hranice na sociální pojištění a to pouze v případě uplatnění 40 % výdajů. Rozdílné procentuální odvody ve všech paušálních tarifech jsou až při příjmech 1 277 328 Kč a to protože základ daně převyšuje minimální hranici pro placení sociálního a zdravotního pojištění. Při uplatnění paušálních výdajů 80 a 60 % jsou zároveň nejnižší možné procentuální odvody, konkrétně 5,66 % a 12,59 %. Jsou to opravdu velmi nízké odvody při porovnání s příjmem 9 200 Kč měsíčně, kdy v tomto případě jsou odvody 40,64 % z příjmů OSVČ.

5.4 Komparace zdanění zaměstnanců a OSVČ

V této části se autor zaměří nejprve na komparaci předchozích modelových příkladů. Mimo jiné se práce bude zabývat rozdílnou výškou starobního důchodu mezi zaměstnanci a OSVČ.

Čistý příjem je pro první 4 příjmy v modelových příkladech stejný jak u uplatnění paušálních výdajů ve výši 80 % tak i 60 %. Proto se autor práce o tomto rozdělení při porovnání těchto příjmů nebude nadále zmiňovat.

Pro lepší porovnání bude výhodnější sloučit graf 1 – zdanění zaměstnanců a graf 2 – celkové zdanění OSVČ. Jelikož hodnoty na ose X nejsou stejné, bude toto sjednocení potřebovat další dodatečný komentář.

Graf 3: Zdanění zaměstnanců a OSVČ.

(Vlastní zpracování, 2016)

Z grafu 3 jsou jasně zřetelné rozdíly v odvodech. Pojem „Příjem 1“ a následující, představují superhrubou mzdu pro zaměstnance tedy 147 936 Kč a pro živnostníka pouze čistý příjem, ten je roven částce 110 400 Kč. Při švarcsystému zaměstnavatelé ušetří právě rozdíl mezi hrubou a superhrubou mzdou, a proto je nutné příjmy podnikatelů nechat ve výši hrubých mezd.

Jako první byl v tabulkách uveden příjem 110 400 Kč ročně. Obrovský rozdíl je v čistých příjmech, kdy zaměstnanec má o 32 724 Kč větší roční čistý příjem oproti OSVČ. V tomto případě by bylo velmi nevýhodné pro zaměstnance souhlasit s obcházením zákona a praktikovat švarcsystém, nejen kvůli nižšímu čistému příjmu, ale zároveň i kvůli nižšímu vyměřovacímu základu pro starobní důchod. Při těchto příjmech autor práce nedoporučuje přechod z pozice zaměstnance na podnikatele.

U druhého příjmu v tabulce, tedy 123 600 Kč ročně bude situace velmi obdobná jako v případě prvním. K menšímu rozdílu dochází u čistých příjmů. Podnikatelé budou mít menší čistý příjem o 31 272 Kč. Pořád je to zcela pro ně nevýhodné a bude zase doporučeno, aby zaměstnanec nesouhlasil se švarcsystémem.

V případě příjmů 240 000 Kč ročně však dochází k finančnímu zvýhodnění živnostníků. Jejich čistý příjem je o 4 932 Kč vyšší než čistý příjem zaměstnanců. V tom to případě by se dalo již uvažovat o přechodu na podnikání. Je důležité však připomenout, že podnikatele mimo jiné nese podnikatelské riziko a ztratí veškeré výhody, které zaměstnanec má. Obecně se dá říct, že se stále přechod na živnostníka nevyplatí, právě kvůli výše uvedeným důvodům.

Čtvrtý příjem ve výši 269 160 Kč ročně je velmi lákavý, neboť čistý zisk u podnikatele je vyšší již o 13 991 Kč. Mnoho zaměstnanců není vzdělaných v oblasti daní a odvodů, a tedy jim tento vyšší čistý příjem může připadat jako velmi výhodný. Opak je pravdou. Při započítání velmi velkých rozdílných odvodů bude starobní důchod stále velmi nízký z pohledu živnostníků. Autor práce se tedy domnívá, vzhledem k výši starobního důchodu a nemožnosti čerpání zaměstnaneckých výhod, že je pro osoby, které mohou mít podobný příjem výhodnější se nechat zaměstnat.

Maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění tedy příjem 1 277 328 Kč ročně je už velmi výhodný. Čistý roční příjem živnostníka (80 %) je o 300 083 Kč vyšší než v případě zaměstnance a při paušálu 60 % je příjem vyšší o 211 528 Kč. U příjemce těchto příjmů se počítá již s určitou finanční gramotností, a je tedy zřejmé že si taková osoba bude spořit a tvořit rezervy na starobní důchod. V tomto případě by byl případný švarcsystém pro podnikatele zcela výhodný.

Poslední příjem 3 000 000 Kč ročně je velmi nereálný ale i přesto je potřeba porovnat výhody a nevýhody. Při uplatnění paušálních výdajů ve výši 80 %, je čistý zisk u OSVČ vyšší o 424 127 Kč, u výdajů 60 % je vyšší o 250 727 Kč. V obou případech je velmi výhodné přestat být zaměstnancem, začít podnikat. Stát si musí dát velký pozor nato, aby u osob s vysokými příjmy právě k obcházení zákona nedocházelo, neboť jak bude ukázáno v následující kapitole, přichází o obrovské finanční prostředky.

Při minimálních platbách odvodů do státního rozpočtu správě sociálního zabezpečení budou OSVČ dostávat starobní důchod okolo 5 tis. Kč měsíčně. Zatímco zaměstnanci pobírající minimální mzdu po celou dobu svého zaměstnání, dosáhnout starobního důchodu lehce převyšující hranici 8 tis. Kč měsíčně. Podnikatelé mají možnost odvádět

více než zákonné minimum a tedy tak dosáhnout vyššího základu pro výpočet starobního důchodu. Tato možnost je však velmi málo využívána. V případě porovnání vlivu mzdy ve výši 20 tis. Kč, OSVČ mají povinnost platit stejné odvody jako v případě minimální mzdy a tedy se jim vyměřovací základ na důchod nezvýší, ale zaměstnanci by za této situace mohli pobírat starobní důchod zhruba ve výši 11 tis. Kč měsíčně.

5.5 Finanční dopad na státní rozpočet

Zaměstnavatel při švarcsystému ušetří vždy 34 % z výšky hrubé mzdy předchozího zaměstnance, nynějšího podnikatele. Tyto procenta představují odvod sociálního a zdravotního pojištění. Právě protože to zaměstnavatel nebude mít povinnost odvést, tak stát a zdravotní pojišťovny přichází o nemalé příjmy. Vzhledem k tomu že podle předchozí kapitoly je jasné, že toto obcházení zákona se může vyplatit pouze podnikatelům s vyšším příjmem, stát tak i chrání zaměstnance. Ale švarcsystém může být i prospěšný. Jeho prospěšnost autor práce prokáže v návrhové části.

Pro porovnání odvodů do státního rozpočtu bude nejlépe sloužit medián mezd. Při ročním příjmu 296 160 Kč. Odvody zaměstnance i OSVČ jsou podobné. Zaměstnanec ze své mzdy odvede 58 859 Kč a OSVČ 44 868 Kč. Rozdíl je 13 991 Kč ročně. Tento rozdíl není zase tak moc významný. Avšak při celkových odvodech ze mzdy zaměstnance, tedy odvody zaměstnance i zaměstnavatele je rozdíl už velmi důležitý. Celkový odvod podle tabulky je 150 374 Kč a v tomto případě už rozdíl činí **105 506 Kč**. Rozhodně se nejedná o bagatelní částku, i proto stát švarcsystém tak přísně postihuje. V případě, že by 1 mil. zaměstnanců podalo výpověď a začalo nelegálně praktikovat švarcsystém, stát by přišel o více než 100 miliard Kč. Pro představu se jedná o vyšší částku, než byl schodek ve státním rozpočtu za rok 2015.

5.6 Aplikace švarcsystému na reálnou společnost

Reálnou společností, na kterou bude aplikován švarcsystém, bude společnost XY.

5.6.1 Stručný popis společnosti XY

Společnost XY se sídlem v Jihomoravském kraji vznikla v roce 1994, nyní má jediného společníka. Tento společník je také jediným jednatelem firmy a statutárním orgánem. Firma podniká v těchto oblastech:

- činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence,
- hostinská činnost,
- výroba, obchod a služby uvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona,
- prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin.

5.6.2 Mzdové náklady a počet zaměstnanců

Společnost XY měla ve zdaňovacím v prosinci 2015 celkem 15 zaměstnanců. Z toho bylo celkem 4 zaměstnáno na dohodu o provedení práce. Mzda těchto zaměstnanců v žádném zdaňovacím období nepřekročila 10 tis Kč, proto společnost nemusela platit sociální a zdravotní pojištění za tyto zaměstnance, a tak se s těmito výdaji nebude dál počítat. Dále jedna zaměstnankyně byla celý měsíc práce neschopná. Protože společnost XY je malá organizace, byla této zaměstnankyni v měsíci prosinci vyplácena nemocenská prostřednictvím okresní zprávy sociálního zabezpečení. Zbývající poslední zaměstnankyně aktuálně pobírá peněžitou pomoc v mateřství.

Švarcsystém bude aplikován pouze na zaměstnance s plným pracovním úvazkem. Celkem by tato společnost ušetřila v případě švarcsystému veškeré výdaje na sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance. Zároveň by těmto pracovníkům vznikla povinnost platit různé odvody, jelikož by se stali OSVČ.

V tomto případě by stát přišel o sociální a zdravotní pojistné odvedené zaměstnavatelem, tedy celkem o **46 089** Kč. Tato částka ale není konečná. Ještě je potřeba brát v úvahu rozdílné odvody dřívějších zaměstnanců, aktuálních OSVČ. Původní odvody byly celkem 25 777 Kč, OSVČ by v této konkrétní situaci odvedli 37 467 Kč. Ovšem při ročním zúčtování, v odvodech na dani, sociálním a zdravotním pojištění by stát vrátil při uplatnění paušálních výdajů 60 % rozdíl mezi 37 467 Kč a **33 660** Kč. OSVČ by v tomto případě odvedli proti zaměstnancům o **7 883** Kč. Při aplikaci švarcsystému by stát celkem přišel o **38 206** Kč. Pro zachování anonymity všech zaměstnanců, budou tito zaměstnanci označeni pouze písmeny A – CH. Celá tabulka je v Kč.

Porovnání odvodů zaměstnanců a OSVČ

	hrubá mzda	celkové odvody	OSVČ odvody	OSVČ minimum
A	15 614	2 798	4 077	3 740
B	15 766	2 845	4 099	3 740
C	9 687	1 066	3 740	3 740
D	14 086	2 315	3 854	3 740
E	15 216	2 665	4 019	3 740
F	10 642	1 246	3 740	3 740
G	13 669	2 195	3 793	3 740
H	30 000	9 330	6 405	3 740
CH	10 873	1 317	3 740	3 740
Σ	135 553	25 777	37 467	33 660

Tab. 7: Porovnání odvodů zaměstnanců a OSVČ.

(Vlastní zpracování, 2016)

5.6.3 Legální švarcsystém

Všechny pracovnice jsou kvalifikované účetní. Tyto pracovnice by mohly pracovat v domácím prostředí. Musely by používat vlastní počítače. V tomto případě by se o švarcsystém jednat nemohlo, neboť by neměly stálou pracovní dobu a nevyužívaly by zařízení a prostory zaměstnavatele.

Další možností je pronajmout takto nově vzniklým živnostníkům nebytové prostory včetně možnosti pronájmu kancelářských zařízení. Za této situace by společnost XY vystavovala fakturu za pronájem nebytových prostor a zařízení a za služby spojené s užíváním nebytových prostor například ve výši 2 500 Kč pro každou z nich. Zároveň by tyto účetní při fakturaci pro tuto společnost připočetly i režijní náklady tedy celých 2 500 Kč. Účetní by za této situace měla stejný příjem jako v případě první možnosti – práce v domácím prostředí.

Poslední možností navrhnoutou v této práci bude zainteresování více společností do této nekalé praktiky, které by se spolčily. Situace by byla obdobná jako v případě druhém, s tím rozdílem, že by účetní vystavovaly faktury za provedené služby i jiné společnosti.

6 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ

Pro švarcsystém platí více než pro jiné problémy, že se musí na každou situaci dívat individuálně. Vše nemusí být tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát. Je hodně inovativních způsobů, jakými by se dalo švarcsystému podle autora práce předcházet. Hlavním lákadlem pro švarcsystém jsou velké rozdíly v odvodech zaměstnanců a OSVČ, a proto je potřeba se zaměřit i na možné vyrovnání daně.

6.1 Paušální výdaje

Paušální výdaje využívá jistě mnoho podnikatelů. V případě švarcsystému výdaje paušálem uplatňují až na výjimky všichni. Proto je potřeba se na tuto problematiku zaměřit podrobněji. Podle výpočtů v předchozí části práce, typický podnikatel neodvádí žádnou daň z příjmů. Platí pouze povinné minimální odvody, které jsou stejné jak při minimální mzdě tak i při mediánu mezd.

Paušály byly už od 1. ledna 2013 změněny, ale jejich změna se vázala pouze na stanovení maximální výšky, kterou si může podnikatel uplatnit. Ovšem tato úprava se švarcsystému netýká.

Pro švarcsystém by musela být změna o hodně razantnější. To by se ovšem dotklo i poctivých živnostníků. V úvahu přichází buď snížený možných procentuálních paušálních výdajů. Tato změna se opravdu týká plošně všech a stát by postihoval víc poctivé podnikatele. Druhou možnou variantou je snížení maximální možné uplatnitelné hranice. I tato možnost postihuje celoplošně všechny podnikatele a byla by velmi nežádoucí. V případě uplatnění těchto změn by bylo velmi složité trefit novou hranici, která by neovlivňovala poctivé podnikatele a postihovala pouze nelegální činnost.

6.2 Povolení švarcsystému

Proč by si stát měl přát povolení švarcsystému, když se ho snaží všemožně zakazovat? Proto, aby se zvýšily příjmy do státního rozpočtu. Při pohledu na švarcsystém z jiného úhlu pohledu je toto řešení zcela ideální. Švarcsystém by se měl povolit právě pro sezónní zaměstnance mimo jejich sezónu.

Vysvětlení je velmi jednoduché. Typická praktika a zároveň velmi logické řešení z pohledu živnostníků je, že si pozastaví živnost. Těmto živnostníkům pak přestane povinnost platit povinné minimální odvody, a zároveň jim stát vyplácí sociální dávky ve výši zhruba okolo 4 tis. Kč. V tomto případě dochází ke ztrátě 8 tis. za jednoho takového živnostníka.

Činnosti budou stanovené v zákoně zároveň i s dobou, kdy jejich činnost nemůže být postihována jako nelegální podnikání. V tomto řešení už k žádným ztrátám docházet nemůže a autor práce se domnívá, že je jedno z nejlepších možných.

Další podobnou možností by mohla být obdobná situace pro obyvatele, kteří se snaží najít zaměstnání, ale marně. Pro tuto skupinu by musel být stanoven maximální limit například 2-3 měsíce, kdy by za švarcsystém nemohli být postihnuti. Současně by mohli tuto výhodu využít pouze jednou za 2 až 3 roky. Ovšem v tomto konkrétním případě už by mohlo dojít k nátlaku ze strany zaměstnavatelů a řešení nemusí být zcela ideální.

6.3 Legislativní změna pokut

Maximální výše pokut je pro mnoho podnikatelů i zaměstnanců zcela likvidační. Jelikož se každá situace posuzuje individuálně, nelze jednoznačně rozdělit určitou výši pokut na skupiny rozdílných případů.

Ovšem podle autora práce je minimální pokuta 50 tis. Kč nízká a měla by se zvýšit na dvojnásobek, tedy 100 tis. Kč. V případě OSVČ, by se měla zavést minimální pokuta

alespoň ve výši průměrné mzdy udávané českým statistickým úřadem pro každý rok. Při zavedení minimálních pokut by tato změna mohla od nelegální práce mnohé odradit.

Zároveň by v zákoně mělo být zakotveno, že v případě prvotního správního deliktu nebo přestupku, by se měla udělovat pokuta v poloviční výši, zejména, bude-li se jednat o ojedinělý případ. Zákodárce zajisté nechce, aby pokuta byla likvidační a proto by se tato změna měla v ZP projevit.

6.4 Doplnění osob, které se švarcsystému nedopouští

V zákoně je uvedeno, že švarcsystému se nemůže dopustit manžel nebo manželka. Autor práce navrhuje doplnění do ZZ následující:

- rodinné příslušníky v přímé řadě,
- studenty do 26 let.

I když studenti velmi často pracují na dohody, tak velmi malá část této skupiny lidí může zakotvení tohoto faktu do legislativy uvítat. To samé platí v případě rodinných příslušníků.

Zároveň v zákonu chybí i vyčlenění povolání, které se švarcsystému nikdy nedopouští. Autor práce doporučuje následující:

- advokáti,
- doktoři,
- daňoví poradci,
- umělci.

6.5 Kontroly švarcsystému

Pod tímto pojmem je myšleno zefektivnění těchto kontrol a jejich lepší zaměření. Pro začátek by bylo vhodné rozdělit živnosti na různá odvětví a tyto odvětví zkoumat samostatně. Zjistit, ve kterém odvětví nejčastěji dochází k obcházení zákona a na toto odvětví se posléze zaměřit důkladněji.

Kontrolu zatím provádí pouze inspektorát práce. Minimálně v prvním roce zkoumání nově vzniklých odvětví, by bylo potřeba vytvořit nový kontrolní orgán, který by se zaměřil na tuto problematiku. Nově vzniklý orgán by mohl provést řádově několikrát více kontrol než je tomu doposud. Hned v prvním roce by bylo zjevné, jestli se tento nový kontrolní úřad sám „uživí“ nebo ne.

ZÁVĚR

Švarcsystém je nepochybně vážný problém minulé i dnešní doby. Stát se snaží tuto praktiku všemožně vymýtit z území České republiky za účelem větší ochrany zaměstnanců a zároveň zachování stejných příjmů do státního rozpočtu. Ovšem švarcsystém a jeho různé podoby budou bezpochybně existovat i v budoucnosti. Prokázání může být velmi náročné, neboť na každý případ je potřeba se dívat velmi individuálně. I když se na první pohled může zdát, že daný případ je nelegální, po bližším zkoumání často dochází k rozdílným závěrům. Při porušení zákona hrozí vysoké pokuty jak pro zaměstnavatele, tak i pro živnostníka.

Teoretické poznatky práce poukazují na nízkou úroveň zakotvení problematiky v legislativě České republiky. Důraznou výstrahou pro všechny, kteří by přemýšleli o švarcsystému, může být judikatura soudů a možné vysoké postihy, které mohou být pro většinu zaměstnavatelů i živnostníků likvidační. Na modelových příkladech byly ukázány rozdílné výšky odvodů OSVČ a zaměstnanců. Vývoj těchto odvodů je zcela protichůdný. Zatímco živnostníkům celková míra zdanění klesá, až na neuvěřitelných 6 %, zaměstnanci odvádí ze stejné výšky mzdy přes 47 %. Při výšce těchto příjmů mohou být rizika pokut a správních deliktů zanedbatelná. Ovšem největším strašákem není pokuta nebo správní delikt, avšak následné doměření odvodů sociálního i zdravotního pojištění, jak pro zaměstnavatele, tak i zaměstnance za celou dobu trvání švarcsystému včetně vyměření penále za pozdní splacení těchto odvodů.

Cesta zákazů jakou se stát vydal, nemusí být nejrozumnější a podle autora práce ani není nejideálnější. Vrácení se do doby Miroslava Švarce zajisté také není nejlepší volba. Je potřeba se zamyslet, proč ke švarcsystému dochází. Při komparaci zaměstnanců a OSVČ bylo jasně ukázáno, k jak velkým rozdílným odvodům může docházet a proto by místo všech zákazů bylo výhodnější, upravit stávající systém, aby byl vyrovnanější v celkových odvodech státu.

Vhodnou volbou na úpravu stávající legislativy je doplnění profesí, při kterých se o švarcsystém nejedná. A zároveň doplnění období pro určitou skupinu činností, kdy se o nelegální práci jednat nebude.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat současnou legislativu a navrhnout řešení na zlepšení stávající situace. Závěr je třeba říct, že rozumně regulovaný švarcsystém přinese mnohem více finančních prostředků do státního rozpočtu a zajistí rozvoj ekonomiky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BONĚK, V. a kol., 2001. Lexikon – daňové pojmy. Ostrava: Sagit, 626 s. ISBN 80-7208-265-5.

Bulletin Komory daňových poradců České republiky. 2014. Brno: Komora daňových poradců České republiky, **2014**(4). ISBN 1211-9946. ISSN bulletin.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. „*Nejnovější údaje*“. *Czso.cz* [online]. 2016. [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2015>

EKONOM.IHNED. *Ten který rozjel švarcsystém a skončil na dlažbě*. *ekonom.ihned.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-10-16]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-52306170-tenktery-rozjel-svarcsystem-a-skoncil-na-dlazbe>

FINANCE. „*Daně – hlavní příjem státního rozpočtu*“. *Finance.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-cr/inkaso-dani/>

HAŠOVÁ, T.. *Švarc systém*. *legalpro.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <http://www.legalpro.cz/clanky/svarc-system>

IPODNIKATEL. *Švarc systém aneb zaměstnání „na živnostňák“*. *Ipodnikatel.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Pravo/svarc-systemanebzamestnani-na-zivnostnak.html>

ISPIS. 5Afs 61/2012. *ispis.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <https://ispis.cz/judikatura/5Afs61/2012>

ISPORT. *Benešov ležel Švarcovi u nohou, pak byl ve vězení a žil jako poustevník*. *Ispport.blesk.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-10-26]. Dostupné z:

<http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-gambrinus-liga/176974/benesov-lezel-svarcovi-u-nohou-pak-byl-ve-vezeni-a-zil-jako-poustevnik.html>

KAPOUN, R., 2012. *Aktuální průvodce problematikou nelegálního zaměstnávání pro podnikatele*. Olomouc: Anag, 102 s. ISBN 978-80-7263-755-3.

KUBÁTOVÁ, K., 2010. *Daňová teorie a politika*. 5. aktual. vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

MACHÁČEK I., 2010. *Daň z příjmů fyzických osob: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-188-8.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. „*Roční přehled podnikatelů a živností*“. *Rzp.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistikySbj.html>

PODNIKAJTE. *Je práce „na živnost“ (švarc systém) legální?*. *Podnikajte.sk* [online]. 2015 [cit. 2015-11-10]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/2056/category/zakonne-povinnosti-podnikatela/article/praca-na-zivnost-legalna.xhtml>

Pokyn D-285 Ministerstva financí čj. 53/79 983/2005-532.

PRO FACTUM. *Strop pro odvod sociálního pojištění na rok 2015 – vyšší než se čekalo*. *Profactum.cz* [online]. 2014 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.profactum.cz/zajimavosti/strop-socialni-pojisteni-2015>

ROZHLAS. *Jiří Berounský: Švarc systém*. *rozhlas.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/jiri-berounsky-svarc-system--1154442

VANČUROVÁ, A. a L. LÁCHOVÁ, 2012. *Daňový systém ČR 2012*. 11. aktual.vyd. Praha: VOX, 368 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

VANČUROVÁ, A. a L. LÁCHOVÁ, 2014. Daňový systém ČR 2014. 12. vydání. Praha: 1. VOX, 2014. ISBN 978-80-87480-23-6.

VOLKÁNOVÁ, Z., S. KLAZAR, 2013. Daně, daňová politika a daňová teorie. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu. ISBN 978-80-87398-07-2.

VYBÍHAL, V., 2009 Zdaňování příjmů fyzických osob ...: praktický průvodce. Praha: Grada, , sv. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-247-2998-5. VEBER, J., J. SRPOVÁ a kol., 2012. Podnikání malé a střední firmy. 3. aktual. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 336 s. ISBN 978-80-247-4520-6.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

FO..... Fyzická osoba

OSVČ..... osoba samostatně výdělečně činná

ZDP..... Zákon o dani z příjmů

Kč..... korun českých

resp. respektive

tis. tisíc

mil..... milión

ZTP/P..... zvlášť tělesně postižený s průvodcem

ZZ..... Zákon o zaměstnanosti

ČR..... Česká republika

PO..... Právnícká osoba

ZP..... Zákoník práce

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Zdanění zaměstnanců.....	43
Graf 2: Celkové zdanění OSVČ.....	47
Graf 3: Zdanění zaměstnanců a OSVČ.....	49

SEZNAM OBRÁZKŮ

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Výpočet mzdy zaměstnanců.....	42
Tab. 2: Celkové zdanění zaměstnanců.....	43
Tab. 3: Zdanění živnostníků, uplatnění 80 % výdajů.....	45
Tab. 4: Zdanění živnostníků, uplatnění 60 % výdajů.....	46
Tab. 5: Zdanění živnostníků, uplatnění 40 % výdajů.....	46
Tab. 6: Celkové zdanění u všech typů paušálních výdajů.....	47
Tab. 7: Porovnání odvodů zaměstnanců a OSVČ.....	53

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Mzdový list firmy XY za měsíc prosinec 2015.....I

PŘÍLOHY

Příloha 1: Mzdový list firmy XY za měsíc prosinec 2015

Firma:
Mzdy za měsíc 12.2015 - 12.2015

Datum: 11.01.2016 10:38
Strana: 1

Přijetí	Jméno	Hrubá mzda	Soc.poj	Zdr.poj	Odpoč.poj	Zákl.daně	Daň	Čistá mzda	Srážky cel.	K výplatě	Na účet
0012		15614.00	1015	703	0.00	21000	1080.00	12816.00	0.00	0.00	12816.00
0021		15766.00	1025	710	0.00	21200	1110.00	12921.00	0.00	0.00	12921.00
0025		9687.00	630	436	0.00	13000	0.00	8621.00	0.00	0.00	8621.00
0042		0.00	0	0	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0046		14086.00	916	634	0.00	18900	765.00	11771.00	0.00	0.00	11771.00
0048		15216.00	990	685	0.00	20400	990.00	12551.00	0.00	0.00	12551.00
0057		9500.00	0	0	0.00	9500	0.00	9500.00	500.00	0.00	9000.00
0059		9000.00	0	0	0.00	9000	0.00	9000.00	0.00	0.00	9000.00
0062		10642.00	692	479	0.00	14300	75.00	9396.00	0.00	0.00	9396.00
0066		0.00	0	0	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0067		13669.00	889	616	0.00	18400	690.00	11474.00	0.00	0.00	11474.00
0083		30000.00	1950	1350	0.00	40200	6030.00	20670.00	0.00	0.00	36615.00
0091		5500.00	0	0	0.00	5500	0.00	5500.00	0.00	0.00	5500.00
0095		10873.00	707	490	0.00	14600	120.00	9556.00	0.00	0.00	9556.00
0098		4705.00	0	0	0.00	4705	705.00	4000.00	0.00	0.00	4000.00
Celkem pracovníků 15		164258.00	8814	6103	0.00	210705	11565.00	137776.00	500.00	0.00	153222.00
Sociální pojištění: zaměstnanci		8814.00	Zdravotní pojištění: zaměstnanci		6103.00						
zaměstnavatel		33889.00	zaměstnavatel		12200.00						
Sleva		0.00	Celkem		18303.00						
Celkem		42703.00									

Čistá mzda neobsahuje nemocenské dávky a náhrady mzdy za nemoc

123.865